

**Informacja
o prawach osób rannych i pokrzywdzonych w postępowaniu karnym**

I. Prawa przysługujące wszystkim osobom rannym/pokrzywdzonym w związku z przestępstwem.

1. Czy możliwe jest udzielenie osobom rannym/pokrzywdzonym pomocy w postępowaniu?

Pomocy udzielić może instytucja opiekująca się ofiarami przestępstwa. O adres tych instytucji można zapytać się w oddziale doradztwa prawnego (Rechtsantragsstelle) lub na policji.

Można również zlecić adwokatowi zastępstwo w postępowaniu. Adwokat może na przykład dokonać wglądu do akt, być obecny na przesłuchaniu i udzielać pomocy. Koszty za działalność adwokata z reguły ponosi osoba ranna/lub pokrzywdzona we własnym zakresie. Jednakże w wyjątkowych warunkach, na przykład w przypadku ciężkiego przestępstwa, możliwe jest przydzielenie adwokata na czas trwania przesłuchania.

Na przesłuchanie można też przyprowadzić osobę zaufaną, która pryncypialnie może być obecna.

2. Czy osoby ranne/pokrzywdzone w związku z przestępstwem mogą w postępowaniu utrzymać w tajemnicy swoje dane osobowe?

W przesłuchaniu osoby ranne/pokrzywdzone koniecznie muszą podawać swoje dane osobowe (w szczególności nazwisko, imię, stan cywilny oraz miejsce zamieszkania. Później dane te podlegają ochronie.

3. Czy można otrzymać informację o przebiegu postępowania?

Osoby ranne/pokrzywdzone mogą wnieść do prokuratury lub do sądu o udzielenie im informacji o wynikach postępowania sądowego, zwłaszcza o tym, czy skazanemu zostało wydane polecenie zaniechania kontaktów z pokrzywdzonym.

Ponadto można wystąpić do sądu lub prokuratury z wnioskiem o poinformowanie, czy podejrzany lub oskarżony został ukarany karą pozbawienia wolności, bądź odbycie kary jest zakończone oraz czy skazanemu przyznano złagodzenia warunków odbywania kary lub udzielono mu urlopu. Wniosek taki należy uzasadnić przedstawiając uprawniony interes.

Oprócz tego osoba ranna/pokrzywdzona może wnieść do prokuratury lub do sądu o udzielenie informacji z akt oraz sporządzenie odpisów z akt. Wniosek ten należy również uzasadnić przedstawiając uprawniony interes. Prawo wglądu do akt ma jedynie adwokat osoby rannej/pokrzywdzonej.

Składając wnioski należy podawać – w miarę możliwości – imię i nazwisko podejrzanego oraz sygnaturę akt prokuratury lub sądu wzgl. nr sprawy w policji.

4. Czy w postępowaniu karnym można dochodzić roszczeń odszkodowawczych?

Jako osoba ranna lub jej spadkobierca w postępowaniu karnym można dochodzić od oskarżonego roszczeń prawno-majątkowych (n. p. odszkodowania, zadośćuczynienia pieniężnego z tytułu doznanego bólu), jeżeli w chwili popełnienia czynu przestępczego oskarżony miał co najmniej 18 lat.

Taki wniosek można złożyć na piśmie, może go przyjąć do protokołu urzędnik kancelarii sądu ds. dokumentacji prawnej lub też złożyć go ustnie na rozprawie głównej. W takim wniosku należy dokładnie wyjaśnić, czego się żąda od oskarżonego i dlaczego. Ponadto wniosek powinien zawierać wymagane środki dowodowe

II. Dodatkowe prawa w określonych przypadkach

1. Jakie to są przypadki?

Dodatkowe prawa przysługują pokrzywdzonemu, gdy odniósł obrażenia ciała na skutek przestępstwa

- przeciwko seksualnemu samostanowieniu (np. gwałt, wykorzystanie seksualne),
- przeciwko życiu i nienaruszalności cielesnej (np. usiłowanie zabójstwa, umyślne uszkodzenie ciała)
- przeciwko wolności osobistej (np. handel ludźmi, ciężkie formy bezprawnego pozbawienia wolności),
- naruszającego zarządzenie sędziego w trybie z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy
- stanowiącego stalking (nękanie, prześladowanie).

Te same prawa przysługują osobom rannym w innym przestępstwie, w szczególnie ciężkich warunkach, a zwłaszcza, gdy skutki przestępstwa są szczególnie ciężkie.

Te same prawa przysługują również, gdy zabity został członek bliskiej rodziny (rodzice, dziecko, rodzeństwo, małżonek lub partner życiowy).

2. Jakie dodatkowe prawa posiada osoba ranna/pokrzywdzona?

- Może uzyskać informacje z akt sprawy bądź ich odpis bez przytoczenia uzasadnienia.
- Przy występowaniu o udzielenie odpowiedzi na pytanie, czy podejrzany lub skazany został już lub jeszcze jest aresztowany, nie musi przedstawiać uzasadnionego interesu w uzyskaniu informacji.
- Adwokat osoby pokrzywdzonej ma prawo być obecnym, gdy sędzia jeszcze przed rozprawą sądową przesłuchuje podejrzanego lub świadka.
- Na stosowny wniosek może uzyskać akt oskarżenia.
- Na stosowny wniosek zostaje poinformowana o terminie rozprawy głównej.
- Wraz z adwokatem może być obecna w ciągu całej rozprawy sądowej.
- Może występować w roli oskarżyciela posiłkowego, jeżeli wystąpi z takim wnioskiem.
- Oskarżycielowi posiłkowemu przysługują dodatkowe prawa:
  - automatycznie otrzymuje akt oskarżenia,
  - otrzymuje wezwanie na termin rozprawy głównej wraz z adwokatem,
  - na rozprawie sądowej może zadawać pytania i stawiać wnioski,
  - jest wysłuchiwany w tym samym zakresie jak prokurator i zostanie poinformowany o decyzjach sądu

Oskarżenie posiłkowe w postępowaniach karnych prowadzonych przeciwko sprawcom przestępstw w wieku poniżej 18 lat dopuszczalne jest tylko w przypadku określonych ciężkich przestępstw.

3. Kto w takich przypadkach ponosi koszty?

W przypadku, gdy podejrzany zostanie skazany, to on z reguły musi, o ile będzie w stanie, zwrócić osobie rannej/pokrzywdzonej poniesione koszty (np. koszty adwokata). W przeciwnym razie osoba ranna/pokrzywdzona sama ponosi koszty.

W określonych przypadkach, sąd niezależnie od sytuacji materialnej osoby rannej/pokrzywdzonej musi na jej wniosek ustanowić dla niej adwokata, jako doradcę procesowego, za którego działanie z reguły osoba ranna/pokrzywdzona nie ponosi kosztów.

W pozostałych przypadkach zachodzi możliwość, przy uwzględnieniu sytuacji materialnej, zwolnienia na odpowiedni wniosek z kosztów procesu sądowego i ustanowienia adwokata. Wówczas osoba pokrzywdzona nie musi płacić za usługi adwokackie lub Skarb Państwa wyłoży pieniądze na pokrycie kosztów, a osoba pokrzywdzona może je później spłacić w ratach.

Zwolnienia od kosztów procesowych sąd udziela osobie rannej/pokrzywdzonej, jeżeli ona posiada zbyt małe dochody, nie może bronić swoich interesów w wystarczającej mierze i nie można wymagać, ażeby uczestniczyła w postępowaniu karnym bez adwokata.

Ważne jest jeszcze, że sąd może przydzielić osobie rannej/pokrzywdzonej adwokata z wyboru bezpośrednio po dokonaniu przestępstwa, a więc już przed udzieleniem zwolnienia od kosztów sądowych.

III. Gdzie można otrzymać więcej informacji?

W razie dalszych pytań proszę zwracać się do oddziału doradztwa prawnego (Rechtsantragsstelle) w sądzie, do adwokata lub instytucji opiekującej się ofiarami przestępstw.

W przypadku umyślnego uszkodzenia ciała, uszczerbku na zdrowiu lub bezprawnego pozbawienia wolności bądź gróźb popełnienia tych czynów, naruszenia miru domowego oraz w przypadku niedopuszczalnego naprzykrzania się przez uporczywe nękanie (stalking), można w celu przyszłej ochrony skorzystać z pomocy cywilnoprawnej Amtsgericht (sądu rejonowego). Jeżeli osoba pokrzywdzona nie zamierza zlecić tego adwokatowi, może uzyskać dalsze informacje na ten temat w punkcie doradztwa prawnego Amtsgericht (sądu rejonowego).

Zgodnie z ustawą o odszkodowaniu dla ofiar przemocy, osoby, które na skutek przemocy doznały uszczerbku na zdrowiu, lub ich pozostali przy życiu najbliżsi mogą na wniosek otrzymać świadczenia zaopatrzeniowe z powodu zdrowotnych i materialnych skutków szkody wyrządzonej w związku z przestępstwem. Świadczenia te mogą obejmować na przykład koszty za opiekę psychologiczną, pomoc w gospodarstwie domowym albo rentę z tytułu odszkodowania ofiar przestępstw.

W celu wyjaśnienia ewentualnych praw proszę zwrócić się do właściwego Urzędu ds. Socjalnych i Zaopatrzenia Społecznego (Amt für Versorgung und Soziales).